

Leerzorg: het kind of het badwater?

Vooraf

Drie jaar geleden, op 19 november 2008, keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet over leerzorg goed. Dit decreet zou een nieuw licht op het zorgaanbod van scholen werpen, zowel in het gewoon als in het buitengewoon onderwijs. Bovendien zou het aanbod aan buitengewoon onderwijs verbeteren en beter gespreid worden. De VCOV was overtuigd van de nood aan een nieuw kader en zette haar schouders ten volle onder de doelstellingen, o.a. door de organisatie van een Ronde van Vlaanderen.

Enkele maanden later bleken de nodige financiële middelen niet beschikbaar en het voorontwerp haalde het niet. Om tegemoet te komen aan de budgettaire context werd een gefaseerde aanpak voorgesteld. Maar er rees nog een probleem: op 2 juli 2009 ratificeerde België het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Onderwijsjuristen oordeelden dat de voorstellen rond leerzorg daar nog niet aan voldeden.

Bij de nieuwe legislatuur werd het overleg met alle onderwijspartners hervat en werd gestreefd naar een voldoende maatschappelijk draagvlak voor een decreet leerzorg. De VCOV was betrokken in de resonantiegroep van ouders. Op het einde van het schooljaar 2010-2011 oordeelde de Vlaamse Regering echter dat het nodige draagvlak voor de invoering van een decreet er niet was.

De VCOV betreurt dit. Is het in dergelijk ingrijpend dossier wel mogelijk om ooit tot eensgezindheid te komen? Verandering brengt altijd twijfels met zich mee, maar niet veranderen staat per definitie gelijk aan achteruitgaan. En dat er iets moest gebeuren staat vast. Vandaar ook dat minister Smet een aantal dringende maatregelen heeft voorgesteld aan de Vlaamse Regering.

Dringende maatregelen

Kwaliteitsvolle diagnostiek

Hoewel de VCOV het jammer vindt dat de leerzorgmatrix (met naast oog voor de beperking ook oog voor de noden van de leerling) geen doorbraak gekend heeft, zijn we toch blij met de voorstellen op het vlak van diagnostiek. Als de bestaande typologieën gehandhaafd worden, dan gebeurt het maar beter op een correcte manier. Vandaag de dag wordt er creatief mee omgesprongen, vaak met de beste bedoelingen, maar deze situatie lijkt ons onhoudbaar. Als ouderkoepel steunen we de invoering van diagnostische protocollen om de criteria voor het stellen van een diagnose vast te leggen. Kwaliteitsvolle diagnostiek moet voor de VCOV in eerste instantie antwoorden op de vraag 'wat heeft deze leerling nodig?' in plaats van 'welk etiket kleven we op deze leerling?'. De CLB-centra hebben hier reeds heel veel expertise in opgebouwd.

Het onderzoeken van de nood aan ondersteuning in de onderwijsomgeving is essentieel voor het (al dan niet) bepalen van een geschikt type. Ook GON-begeleiding kan een antwoord zijn. Hierdoor krijgt een leerling onder welbepaalde voorwaarden extra zorg vanuit het buitengewoon onderwijs. De

VCOV vindt dat GON-leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum volgen daar ook terecht voor gecertificeerd moeten worden. Tot slot willen we in verband met de GON-begeleiding een pleidooi houden voor het flexibeler inzetten naargelang de noden van de leerling.

Autismespectrumstoornissen

De creativiteit in attestering wordt nergens zo tentoongespreid als bij leerlingen met ASS. Om ook deze leerlingen een correcte attestering te garanderen, zal er een bijkomend type opgericht worden in het buitengewoon onderwijs. Conform het VN-verdrag, vraagt de VCOV dat leerlingen met ASS die in het gewoon onderwijs kunnen schoollopen, dat ook in de toekomst kunnen blijven doen.

Daarnaast mag het niet de bedoeling zijn alle leerlingen met ASS die nood hebben aan buitengewoon onderwijs, naar het nieuwe type 9 te verwijzen. De diversiteit in kenmerken en noden van leerlingen met ASS laat dat niet toe.

We stellen vast dat van de grote groep leerlingen met ASS dus slechts een beperkt deel in aanmerking zal komen voor type 9. Bovendien hebben we ook vragen rond de kostprijs van de infrastructuur. Leerlingen met ASS hebben immers aangepaste lokalen nodig, bijv. time-out ruimtes. Dit alles in rekening gebracht vraagt de VCOV zich af of de oprichting van een type 9 voor leerlingen met ASS wel de meest aangewezen oplossing is.

Als de overheid de plannen voor de oprichting van een type 9 verder zet, vragen we dat dit onder strikte programmeringsnormen gebeurt om te vermijden dat er een wildgroei ontstaat. De programmatie moet gecontroleerd en kwaliteitsvol gebeuren. Onder meer omdat een herschikking van het buitengewoon onderwijslandschap grote gevolgen heeft voor het leerlingenvervoer.

Competentieontwikkeling en professionalisering

Als ouderkoepel willen we hier expliciet waardering uiten voor de inzet van vele leerkrachten om hun leerlingen de nodige zorg op school te geven. Er worden dagelijks bergen verzet zonder dat er een decreet leezorg achter schuilt. Toch kunnen we niet ontkennen dat de kennis en ervaring binnen een schoolteam soms versnipperd is en dat niet alle kansen benut worden om er gebruik van te maken. In het nascholingsbeleid van elke school zou er daarom aandacht moeten zijn voor de implementatie van de verworven inzichten en het delen met collega's. Intervisie als vorm van leren tussen en van collega's zou een vanzelfsprekendheid moeten zijn in het onderwijs. Helaas is dat niet overal het geval. Zeker voor beginnende leerkrachten lijkt ons dit nochtans onontbeerlijk.

Ondanks de vele goede praktijken die er al bestaan, vraagt de VCOV dat er een traject uitgetekend wordt vanaf de lerarenopleiding. We zijn van mening dat daar een basis moet worden gelegd die later uitgediept kan worden. Het is volgens ons immers niet de bedoeling dat elke leerkracht expert wordt in alle mogelijke leer- en ontwikkelingsproblemen die zich kunnen voordien. Elke leerkracht moet wel de nodige professionaliteit hebben om problemen bij leerlingen te herkennen en weten waar hij/zij ten rade kan gaan voor verdere ondersteuning in de aanpak.

Implementatie VN-verdrag

Met het ratificeren van het VN-verdrag heeft Vlaanderen zich achter de inclusiegedachte geschaard. Ook de VCOV vindt dat ouders hun kind moeten kunnen inschrijven in een school naar keuze, maar wij zijn geen voorstander van een absoluut inschrijvingsrecht. Daarmee wordt, naar onze mening, onrecht gedaan aan de specifieke noden van ieder individueel kind. Scholen moeten kunnen afweten of zij in staat zijn kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden voor elke leerling. Hiervoor is een kader met

objectieve criteria noodzakelijk. Waar er discussie ontstaat, moet een goede rechtsbeschermingsprocedure soelaas bieden om de stap naar justitie te voorkomen.

Specifieke doelgroepen

In dit laatste onderdeel van de dringende maatregelen worden knelpunten blootgelegd in verband met de doventolken en de uitbreiding van type 5. De ouders rekenen erop dat die accuraat aangepakt worden.

Tot slot

De VCOV vindt het jammer dat er geen omvattend decreet leerzorg gekomen is. De voorgestelde maatregelen zijn noodzakelijk, maar we hadden liever dat ze in een breder geheel gekaderd werden. We vragen ons af of er voldoende zicht is op de impact van deze 'puzzelstukken' op langere termijn? Want net zoals we er in 2008 van overtuigd waren dat een nieuw kader nodig was, geloven we nog steeds in de benadering van de leerzorgniveaus. Essentieel is dat er gekeken wordt naar de ondersteuningsbehoeften van de leerling: wat heeft deze leerling nodig? Hoe moeten wij de omgeving aanpassen? De VCOV kijkt uit naar de verdere bespreking van de dringende maatregelen.

VCOV vzw
november 2011